

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., za četrt leta 80 kr. — Naročnina se pošilja upravnistvu v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice, št. 5. — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobé se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr.

Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Cesar Franc Jožef I.

Malo dni še preteče in naša spodnje-štajarska dežela učaka na novo veliko veselje domoljubja. V nedeljo se namreč pripelje Nj. veličanstvo svitli cesar **Franc Jožef I.**, okoli 7. ure v jutru v Celje ter ostane vso nedeljo v mestu, v ponedeljek in torek pa si ogleda vojaške vaje pri Celji.

Svitli cesar ostane torej cele tri dni na domači zemlji naši in mi imamo tako sopet priložnost, da mu izkažemo svojo prisrčno ljubezen ter neomajano udanost svojo. Resnica, slov. ljudstvo, kakor tako, ne pride tokrat pred Nj. veličanstvo, kajti svitli cesar se muči le v Celji, vendar pa pride nekaj zastopnikov slov. ljudstva pred Nj. veličanstvo in le-ti bodo, kar vemo za gotovo, izročili Nj. veličanstvu čutila slov. ljudstva.

O njih, o čutilih slov. ljudstva do svitlega cesarja in do Nj. slavne rodbine pa sicer še ni treba posebnih besedi, saj je slov. ljudstvo samo že Nj. veličanstvu dobro znano ter govori za-nje zgodovina preteklih časov pa tudi sedanjih dni. Po avstrijskem cesarstvu živi mnogo ljudstev, le-ta mogoče, da so večja gledé na število ljudi, omikaniša gledé na svoje slovstvo, bogatejša gledé na posesti in obrtnijo, toda kar se tiče domoljubja, ljubezni do svitlega cesarja, v tem slov. ljudstvo ne stoji za nobenim drugim.

Če pa tedaj tudi slov. ljudstvo tokrat ne govori pred Nj. veličanstvom, pokazati se sme in more in toliko znamo, da bode to svitlemu cesarju ljubo. Zato se naj zbera pri vsaki postaji, koder pride Nj. veličanstvo, ljudstva, kar se ga največ more in v nedeljo večer pa tudi v ponedeljek kaže, da se zažiga v obližji Celja kresov na čast svitlemu cesarju ter sliši na vseh krajih slovenski živio Nj. veličanstvu!

Ako komu, vernemu Slovencu gre iz srca cesarska pesem:

„Bog ohrani, Bog obvaruj
Nam cesarja Franca Jožefa!“

Načrt

za dne 30. avgusta meseca 1891. o prihodu Nj. c. in kr. apost. veličanstva k vojaškim vajam pri Celji.

- a) Nj. veličanstvo se pripelje na kolodvor v Celji ob 7. uri zjutraj.
- b) Najpodaniše pozdravi Nj. veličanstvo ces. svetovalec gosp. župan dr. Jožef Necker-mann na čelu mestnega zastopa. — Zatem se pelje Nj. veličanstvo v svoje Najvišje stanovanje v poslopji c. kr. okr. glavarstva.
- c) V prvem vozu se peljata župan in c. kr. okr. glavar, v drugem pa c. kr. namestnik.
- d) Tiha sv. maša v podružni cerkvi Marije Device.
- e) Najpodaniše se pokloni Nj. veličanstvu: 1. Duhovščina mesta Celje; 2. C. in kr. dvorni dostojanstveniki, ki prebivajo v Celji; 3. Načelniki c. kr. krajnih uradov in predsednik c. kr. notarske kamore; 4. Župan, njegov namestnik in zastop mestne občine; 5. Načelnik okr. zastopa v Celji, njegov namestnik ter okrajni odbor; 6. Zastop podružnice patrijotične deželne in gospejne pomožne družbe za Štajarsko v Celji (Rdeči križ).
- f) Nj. veličanstvo obiše novo deželno bolnišnico.
- g) Nj. veličanstvo se poda v opatijsko in župnijsko cerkev sv. Danijela.
- h) Nj. veličanstvo si ogleda krajni muzej v Celji.
- i) Nj. veličanstvo obiše ljudsko veselico v mestnem parku.
- k) Dvorni obed.
- l) Nj. veličanstvo si ogleda mestno razsvitljavo.
- m) Ko se Nj. veličanstvo vrne v svoje Najvišje stanovanje, bode bakljada in podoknica (2 do 3 pesmi.)

V ponedeljek in v torek si ogleda zatem Nj. veličanstvo vojaške vaje pri Celji in v torek večer se odpelje iz Celja.

Šulvereinska šola na Slatini.

Zakaj se brani te in vsake šulvereinske šole slov. ljudstvo?

II. Vsled odloka vis. c. kr. deželnega šolskega sveta od dne 4. septembra 1890 št. 5103 naj bi se poučevala slovenščina v tukajšnji nemški šoli samo v prvem in drugem šolskem letu, torej v času, ko se otroci čitati in i, u, a, čitati učijo; v tretjem letu pa se naj začne z nemščino. In take šole v čisto slovenskem kraju! Kaj bi rekli Nemci, ko bi mi na Nemškem kje postavili slovensko šolo? Mi pa se tukaj naj ne ganemo zoper tako krivično postopanje? Nesmiljeno in krivo je otroka poučevati v dru-

gem, kakor v materinem jeziku. Pri otroku je razum slabo razvit in še v domačem jeziku je tako težko zabiti mu kaj v glavo. Kaka muka za otroka in učitelja, če se pouk vrši v tujem jeziku! Dr. Toman pravi: „Mladina se mora v ljudski šoli poučevati v jeziku svojega naroda, svoje matere, zakaj sicer je pouk le muka in pedagogična sirovost“. Pri takem učenju tudi ni nikakega vspeha, nikake temeljitosti; otroci se ne naučé ničesar do čista, ostanejo v vseh šolskih predmetih površni; „takemu otroku je šola zgubljena in potračen otroških let zlati čas“, pišejo rajni Slomšek. Da so te besede resnične, naj ti dokažejo sledeče vrste, katere je pisal pred kratkim slovenski deček, ki je celih osem let obiskaval nemško šolo: „An Heern Pack Josefa Utschounig Valentin ich war nicht früh ein Prif geschriben der Feder Haben verloren der Tinte haben verloren der Müüssen haaen der Finger begerresen O liebe Pack Josefa bei dir Haben nicht vergesen vorum den nicht ach ach ach“. Kaj, g. dr. Hoissel, se-li vam ne dopade taka nemščina? In s tako spakadrijo ste nameravali kužiti tudi našo slovensko mladino! Nemške šole na slovenskih tleh nikakega vspeha, tudi nemščine se otroci priučiti ne morejo, kakor kaže navedeni vzgled; one mučijo in trpinčijo ubogo deco in sejejo med njo le nevednost. Da take šole tudi za poznejše življenje nič kaj prida vzgojiti ne morejo, to je samo ob sebi umevno. Ako nimajo taki otroci od drugod kake boljše izreje, ostanejo v svojem življenju površni, plitvi, nekaki spački, ki nimajo na sebi kreposti in čednosti ne enega ne drugega naroda; slovenski trezni in krepostni značaj se nam gubi in kuži v takih šolah. Torej slovenski stariši, ki silite s svojimi otroci v nemške šole, pomislite vse to; vrh tega si še pa k srcu vzamite te-le svarilne Slomšekove besede: „Gorje vam, ako svoje otroke samo zato v šolo pošiljate, naj bi se nemščine učili! Nezarobljeni, napuhnjeni otroci vas bodo po nemško kleli, vi stariši pa bote po slovensko solze točili!“

Gospodarske stvari.

O gnjilobi krompirja.

Po dolgi in trdi zimi smo imeli še kolikor, toliko prijetno spomlad, poletja pa nismo pričakali. Ves ta čas je bilo deževno, ali vsaj hladno vreme in to nam je prizadajalo marsikatero zlo, v tem tudi gnjilobo pri krompirju. Rani krompir je zrastel sicer debel in na zunanjo podobo lep, toda imel je v sebi že kali gnjilobe. Kaj bode iz poznega krompirja, tega še sicer ne vemo, toda na največjih krajih ne bode nič prida iz njega, kajti lotila se ga je bolezen, slična peronospori na trsji in učenjaki

jo tudi imenujejo peronospora in da se razločuje od one na trsji, dajo ji priime: infestans, sovražno.

Za krompir bode tedaj letos trda in srečen. kdor ga bode imel, to pa je le mogoče, če si ga ovaruje, kolikor se da, gnjilobe. V naslednjih vrstah podamo našim bralcem nekaj pripomočkov za to; da-si smo o nekaterih že sem ter tje govorili, vendar še jih postavimo le-sem, da dobimo tako popolno podobo boleznih krompirjevih in pripomočkov zoper nje. Vprašamo torej:

1. Kako nastane gnjiloba pri krompirju?

Naše oko zapazi že to bolezen v mesecih juliji in avgustu, ako je deževno ter postaja voda na njivah. Listje krompirjeve zeli dobiva maroge, iz začetka so rmenne, potem pa črne in zel sama vene kmalu in neha svoje življenje. To pa napravi majhna glivica, toliko majhna, da je z očesom samim ne zapazi človek, če tudi ve za njo. Le-ta glivica se čudno hitro razširja in njene troske — mali kosčki, ki imajo to v sebi, da se iz njih vzraste nova glivica — padejo sčasom raz zeli na zemljo in dež jih splavi globlje doli do krompirja. Ako je vreme dalje časa deževno, zapazi se brž delovanje teh glivic po hudem, gnjilem duhu, ki ti udarja iz krompirišča v nos. Troske namreč one glivice so se prijele krompirjevih oblic ter so sčasom se vrile va-nje kvareč zdravo mečo krompirja. Bolj ko je trdo lupinje krompirjevo, bolj se po časi širi gnjiloba.

Vsled tega se gnjiloba ne pokaže po vseh njivah enako, tudi ne v enem času. Uzrok tega je ravno prst, ki spušča manj ali bolj hitro one troske do krompirja, pa tudi krompirjevo lupinje se brani bolj ali manj zoper one troske, prav po tem, kakor je bolj ali manj trdo. Tudi gnoj je več ali manj za to gnjilobo že storil. Nekaj bi se dalo torej storiti zoper to bolezen že pri sajenji samem, ako se odbere krompir za to, z bolj trdim lupinjem. Vendar sedaj, ko že imamo bolezen, ne mislimo o tem na dalje govoriti, ampak vprašamo:

2. Kaj se more storiti zoper gnjilobo, dokler še krompir raste?

Zoper to bolezen se išče sredstvo že od časa, kar se je ona prikazala, torej od začetka leta 1840, vendar se ji ne more še izdatno do kože, vsaj sploh ne. Marsikatero sredstvo se je že priporočilo in rabilo, ali bilo je premalo ročno ali pa je hodilo predrago in kar je več, za gotovo ni nobeno pomagalo. Še le v novem času so prišli na sredstvo, katero, če se rabi v pravem času, pomaga vsaj nekaj in to gotovo. To sredstvo pa je škropljenje krompirja z vitrijolom in apnom. Napravljaja se iz bakrenega vitrijola, apna in vode in na razne načine po tem, kakor so krompirjeve zeli že bolj

vzrastle ali pa so še nežne. Zmes pa se dela tako-le: če je manj močna, vzame se 100 litrov vode, 1½ kilo bakrenega vitrijola in 1 kilo apna. Če je pa močnejša, vzame se 100 litrov vode, 2 kila bakrenega vitrijola in 1¼ kilo apna.

Bakreni vitrijol se razpusti doma v kropu in na polji se vlije v 100 litrov vode in pri-meša stolčeno apno. Na to pa se zmes prav dobro premeša. Apno mora se pa poprej izčistiti, da ni v njem kamenja ali peska. Zmes pa se zatem s škropilnico, enako, kakor jo rabimo v vinogradih, razškropi, čem prej je mogoče, na krompirišči. To delo gre naglo od rok; ako je delalec zvest in spreten, more v dveh urah po enem hektarju škropiti in torej ne jemlje delo dolgo časa. V meseci juniji in juliji se škropi in če je treba, ponovi se potem v avgustu, sploh v času, ko se vidi prvo znamenje take bolezni.

Stroški niso znatni in če jih primeri človek s škodo, ki mu jo odvrne škropljenje, ne bode mu žal za nje. Mi torej prosimo naše bralce, naj storétako vsaj drugo leto, če že letos ni več mogoče. Kdor pa ne mara večjih stroškov, naj poskusi vsaj na malem kosu svoje njive, objubimo mu, da bode potem rad škropil na vsem krompirišči svojem.

Sejmovi. Dne 29. avg. v Orešji, v Poličanah, na Planini, pri Šentilji pod Turjakom in v Žavci. Dne 31. avg. na Hajdinji, v Kamnici, v Mozirji, na Tinskem in na Valeci ob Dravi. Dne 1. septembra v Šentilji pri Gradiči, pri Šentilji v slov. goricah in pri sv. Bolfanku v Trnovicah. Dne 1. septembra v Arnočah, v Radgoni. Dne 2. septembra v Lučanah, na Ptuji, v Trnovcah.

Dopisi.

Iz Celjske okolice. (Poziv.) Kakor znano, vršile se bodo letos ali prav vršijo se že sedaj okoli Celja orožne vaje, h katerim pride presvitli cesar sam. Delale so se za to velike priprave: občine morale so vse mostove in ceste popraviti; delajo se pa čisto posebno še za cesarjev prihod priprave. Kakor znano, ostal bo naš presvitli cesar v nedeljo, dne 30. avgusta celi dan v Celji. Zategadel olepšuje se vse; hiše se belijo, snažijo, kar in količkaj je posestnikom le mogoče. Mesto žrtvuje mnogo, da se sprejme naš presvitli vladar, kolikor mogoče, dostojno. Vse to bi bilo samo na sebi sicer jako hvale vredno, ako bi Celjski mogotci ne imeli pri tem čisto drugih namenov; dela se namreč na vse kriplje na to, da se pokaže Celje kot popolnoma nemško mesto. V ta namen prena-redila se bode baje ljudska veselica v parku, katera je bila skraja napovedana in katera je še sedaj na programu, po nasvetu Celjskih očetov takó, da bodo k tej veselici smeli priti le

tisti, kateri se bodo od mestnega urada povabili. Na ta način hočejo doseči, da se bodo le „Nemci“ udeležili te veselice in zabraniti Slovincem vhod. Kaj ne, dragi bralec, da so ti to pravi ptički? Celo pred svitlim cesarjem hočejo nas zatajiti in zabraniti nam, da pozdravimo v svojem maternem jeziku našega preljubega vladarja, našega očeta, kateri nas gotovo ne ljubi manj, kot one, ki imajo sedaj v Celju prvo besedo. Ali mi si ne pustimo kratiti teh naših svetih pravic; če nam mislijo naši nasprotniki to zabraniti, pa se jako motijo. Spoznali smo njih nakane in bodemo opazni. Privreli bomo na dan 30. avgusta zjutraj mnogobrojno iz vseh slovenskih pokrajin ter zaklicali našemu očetu gromovito „živio!“ Tedaj naj naši nasprotniki spoznajo, da je njih število proti nam jako majhno. Da pa se to omogoči, treba bode, da opozorijo rodoljubi naše zavednejše kmete in kmečke fante na to redko slavnost ter da jih spodbudijo k prav obilnemu dohodu. Izraziti hočemo naše veselje do navzočnosti najvišje Nj. veličanstva z gromovitimi živio-klici. Goreči kresovi in pokanje topičev na večer 30. avgusta po vseh hribih in gorah pa naj spričuje, da stanujejo tu presvitlemu cesarju vedno udani in zvesti Slovenci, ubogo, a krepko ljudstvo, boreče se za svoj obstanek in za svoje pravice ter upajoče, da mu na podlagi od presvitlega cesarja potrjenih državnih zakonov zasveti kmalu zarja boljše prihodnosti, doba narodove ednakopravnosti. Pokažimo toraj pri tej priliki, da smo Slovenci tukaj na domači zemlji, na zemlji, katero je nekdanj močila kri naših pradedov, zvesti in udani našemu presvitlemu cesarju, kakor so bili oni ter da smo pripravljeni tudi mi, ako bi bilo treba, dati vse za vero, dom in za cesarja. J. K.

Iz Brežic. (Skrivnosti.) V Savi pri Mihalovcih dobili so v pesek zasuto moško truplo, ki ga je očitno še spomladanjska povodenj zanesla od nekod v ta kraj. Sodna komisija iz Brežic ogledala in popisala si je v nedeljo, dne 9. t. m. popoldan najdeno truplo, ter ga je pustila prenesti v mrtvašnico Dobovsko, da se natančneje dožene o najdenem mrtveci. Da si za gotovo še ni določeno, kdo bi bil ta nesrečnež, vendar se da sklepati, da je morda truplo uradnega sluge Končana, ki je začetkom meseca maja t. l. tako tajno izginil iz Celja. Sodnijska preiskava je našla, da je nesrečnež bil umorjen in v vodo vržen, in že sedijo trije pod ključem, kateri so na sumu tega zločinstva.

Od sv. Martina pri Slov. gradu. (Sv. birma.) [Konec.] Med to razsvetljavo so se razobarve rakete med pokanjem možnarjev in lepo godbo povzdigovale visoko proti nebu v temno noč. V tem hipu so se tudi na bližnjem griči D. Marije na Holmu med pokanjem možnarjev povzdigovale mnogobrojne rakete in bengalični

ognji v zrak. Človek, ki to gleda, mu srce igra in ne ve, kam bi oči obrnil, da bi vse to dobro videl. Drugo jutro so milostljivi knezoškof po svoji sv. maši in prelepi pridigi izpraševali odraslo ljudstvo, katero je njim na veselje prav dobro odgovarjalo. Za tem so podelili otrokom zakrament sv. birme, 438 tim otrokom. Po sv. birmi so blagoslovili križ naše nadžupnijske cerkve, kateri se je potem počasi med pokanjem možnarjev in godbo vzdigoval na svoje mesto visokega stolpa. Ko je g. Hubert Frankel postavil križ, napil je napitnico presvitlemu cesarju, patronu te cerkve, milostljivemu škofu, prečastitemu g. nadžupniku dr. J. Šucu. Kakor je bilo naše veselje veliko, ko so milostljivi knezoškof prvokrat k nam prišli, še večja je bila žalost, ko so nas zapuščali. Za zahvalo in slovo nagovori pridna šolska deklica, Katarina Krivec milostljivega gospoda ter se njim v lepih besedah zahvali v imenu cele fare, v imenu šolarjev in birmancev za prelepe nauke, katere so nam dajali in za darove sv. Duha. V znamenje hvaležnosti in ljubezni njim podari lep šopek ter njim želi, da bi njih njihov patron, sv. nadangelj Mihael, spremljal po njih potih in njih še prav mnogokrat pripeljal zdravih in veselih v naše kraje. Njih ljubeznivost in prijaznost ter lepi govor bodo nam ostali v vednem spominu. Za res so pravi oče in zato je tudi velika in otroška ljubezen naša do njih. Bog plačaj vsem, kateri so k ti svečanosti kaj pripomogli. Anton Schöndorfer, c. kr. ključar, Val. Fišer, posestnik, tajnik itd.

Od Slatine. (Trdnjava za trdnjavo.) Ni še dolgo, kar je naš mogočen in kakor skala trden „Nemec“ J. Ogriseg bil načelnik cerkvenemu konkurenčnemu odboru, vendar pri zadnji volitvi v ta odbor niso volilci za-nj marali in on še v odbor ni prikobacal. Pred nekaterimi tedni je obrtnijska zadruga imela volitvo novega odbora: Ogriseg je po zvijači, trudapoln le v odbor prišel, za načelnika je malokdo za-nj maral in naši pošteni volilci so si načelnikom izvolili narodnega poštenega moža, kateri bo kot načelnik marsičemu na sled prišel. O tem Vam pozneje poročam, vendar toliko danes povem, da glavna in pomočna knjiga niste ravno v redu, ker je v njih preveč nerednosti. V nedeljo, dne 16. avgusta bila je volitva načelnitva kraj. šolskemu svetu sv. Križ. Tudi tukaj moral je Ogriseg krono načelnitva gospodu Ljudevitu Migliču prepustiti; zakaj, to vam tudi pozneje poročam. Toraj je Ogriseg tretjo krono v kratkem zgubil. Dal Bog in sv. Jurij, da bi v jesen, ko se bodo občinske volitve vršile, tudi četrto krono zgubil in predstojništvo občine Slatina v vrednejše roke prišlo. Da nam občinam ni bilo za Ogrisega kot načelnika kraj. šolskega sveta, svedočijo tožbe in pritožbe na sl. urade, kakor na sl. c. kr. okrožno sodnijo, okrajno

glavarstvo in deželni odbor, kakor tudi na namestnijsko na deželni šolski svet in na upravno sodišče.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Veliko se govori o pripravah visoke vlade za prihodnje delegacije in vsi glasi so v tem edini, da bode vojni minister več milijonov terjal za vojaške namene. To je prav verjetno. — Minister za uk in bogočastje je privolil, da se začne na novo poučevanje na nekaterih srednjih šolah, katere bi naj bile prenehale. Žal, da ni med njimi nižje gimnazije v Kranji. — Shod cecilijancev v Gradcu je sijajen, tudi nekaj slov. duhovnikov in učiteljev je navzočih, poleg drugih tudi Nj. ekscelencija dr. Missia, knezoškof v Ljubljani. — Vsled dežja je Mura toliko narastla, da je prestopila svoje bregre ter je po gornjem in srednjem Štajerji naredila veliko škode. — V Kotmari vasi na Koroškem so obhajali slovesno rojstni dan svitlega cesarja ter je bil v pričo tudi c. kr. okr. glavar iz Celovca, Mac Newin o' Kelly, prej v našem Ljutomeru. — Letos so na Koroškem za 1222 Slovencev manj našteli, kakor leta 1880, Nemcev pa za 13.012 več. Se ve, da to ni resnica. — Ljubljanski „Sokol“, družba slov. telovadcev, napravi skupen izlet na razstavo v Zagrebu. — Na Gorenjskem je bila v nedeljo strašna povodenj ter je podrla več mostov in tudi nekaj hiš je odnesla. — Na Primorju je slaba navada, da se vršé poletu javni plesi po oštarijah, se ve, da v nravno in denarno škodo prebivalcev. V novem času pa politična gosposka ne dopušča več tacih plesov. Vendar enkrat nekaj dobrega! — Laška gospôda v Trstu sili s svojo laščino na vse kriplje tudi v ljudske šole svoje okolice. Pri vsaki teh šol napravlja se laška vzporednica in otroci slov. starišev vzamejo se va-njo najrajši in zato se je bati, da bodo te šole sčasom po polnem laške. — Razstava v Zagrebu je prav lepa in obiskovalcev prihaja dan na dan veliko, bilo jih je koj prve dni nad 50.000. — Da Nj. ekscelencija dr. Strossmayr, škof v Djakovu v Slavoniji, Madjarom ni pri srci, to je znano ali da so toliko nesramni, da mu podtikajo veleizdajo, tega bi človek ne verjel, ko bi ne bral črno na belo, da je tako. Ravno te dni so mu déli na jezik besede veleizdaje, se ve, da jih prevzv. škof ni govoril, toda kaj dene to, ko od vsacega natolcevanja le obvisi nekaj in to čjo tudi Madjari pri tem njim zoprnem škofu. — Ogerska vlada poviša drž. uradnikom plačo. Ne vemo sicer, če je njim tega treba, to pa znamo, da kmet že sedaj težko zmore davke, kaj pa hoče tedaj, če bodo ti še višji? — Nadškof in ogerski primas ostane tudi na dalje v Ostrogonu, vlada bi pa rada, da se preseli v

Budapešt. Njej bi to bilo že ljubo, toda za katol. cerkev težko, če dobro.

Vunanje države. Sedanji papež Leon XIII. si prizadevajo veliko za to, da se razkolniška cerkev zjedini s katoliško in želijo, naj se razpravlja na katoliških shodih to vprašanje. Da bi se jim to zgodilo po volji! — V Mondoviji na Italijanskem imajo sedaj nov spomenik in sicer kralja Karla Emanuvela, dedeca sedanjemu kralju „zjedinjene Italije“. On je namreč bil prvi, ki je začel delati na zjedinjene. No zedinjena je Italija ali ni ji poznati, da je zato bolj srečna. — Predsednik francoske republike, Sadi Carnot, dobiva sedaj od vseh strani visoka odlikovanja in ne mara, da ga to prevzame tako, da se misli že za samovladarja. To že tudi nekam kaže v svojem pismu do angleške kraljice. — Iz Bruselja, glavnega mesta Belgije, so delalci s shoda razšli, vsak v svojo domovino, ne da bi bili sklenili kaj, da bi bilo v resnici za delalce koristno. — Angležani so premeteni ter so poprej lepo vzprejeli nemškega cesarja, sedaj pa tudi francosko vojno brodovje. Pri Nemcih in Francozih se misli sedaj, da je Anglija na njih strani, v resnici pa gleda ona le na svoje koristi, naj jih dobi že iz Nemčije ali Francije. — Nemški škofje so se sešli v Fuldi, kakor vsako leto, naj bi ukrenili, kar služi v korist katoliške cerkve po širni Nemčiji. — Knez Bismarck misli spisati „spominke“ iz svojega življenja, toda na svitlo pridejo še le po njegovi smrti. — Ruska vlada je prepovedala izvažati rž v tuje države, to pa za voljo tega, ker je rži letos v Rusiji malo. — Bolgarska vlada je dala zapreti v Monakovem, na Bavarskem, necega dijaka, ker je neki kriv smrti ministra Belčeva. Ne sodimo, da je zadela v njem pravega moralca, da si imajo mladi dijaki radi svoje roke pri političnih spletkah. — Mladi srbski kralj Aleksander ostane pri svojem očetu, Milanu, v Parizu kacih 14 dni. Ne vemo, če je to dobro za mladega kralja. — Turška vlada nič ne zaupa Rusom in gleda ostro na ladije, ki pridejo iz Rusije: v časih tudi najde na njih vojake, nekaj, kar je zoper pogodbo, ki jo imate obe državi med seboj. — Na Grškó pride kmalu francosko pa tudi angleško vojno brodovje, kakor se pravi, v poučevanje, mogoče pa je, da še iščeta ondi kaj druga — politične spletke. — Kolera je v Aziji že vendar nekaj popustila in se sedaj ni bati, da pride v Evropo, posebno še zato ne, ker vsaka vlada ostro gleda na to, da ne pride noben bolni tujec iz onih krajih, kjer je kolera, čez njene meje. Take previdnosti je treba. — V Chili, republiki v južni Ameriki, se bije huda domača vojska. Ustajniki so doslej na zmagi zoper vojaštvo republikancev.

Za poduk in kratek čas.

Podzemeljska pošta.

Ni treba, da bi danes človek se ravno smel šteti med stare ljudi, ki so živeli že ob času, ko so poštni kraji bili še redko nasajeni. Sedaj imajo pošto malo ne v vsakej fari. Mesto pa, če je le nekoliko obsežniše, ni zadovoljno z jedno jedino pošto, akoravno so za navadna pisma nastavljenе po ulicah mnogoštevilne škrinjice. Tako na primer ima Gradec 11. poš, Maribor tri.

Toda po velikih mestih so ljudje že tako razvajeni, da se jim promet med posameznimi poštami v mestu samem zdi prepočasen. Vsled tega so učenjaki omislili pripomoček, s katerim se naznanila precej naglo spravljajo od jednega mestnega okraja v drugi. V to svrho jim služi tako zvana — pneumatična pošta.

Besedo „pošta“ rabijo po svoje zakroženo menda vsi jeziki ter navadno pomeni prostor, kjer se postavi kaka oseba ali reč, torišče, kjer lahko postojiš, postaja.

Kako se pošiljatve spravljajo od jedne pošte do druge, zakajli bi to še le človek moral praviti? Pač pa je marsikomu bolj neznan, da pisma in sploh pismena naznanila od pošte do pošte prenaša tudi — zrak.

Slovenska beseda „zrak“ se v grškem jeziku imenuje „pneuma“; pridevnik od imena je „zračni“, v grščini pa „pneumatikos“. In ta ptuja beseda za naš jezik prikrojena se glasi „pneumatičen“. Zavoljo tega namesto „zračna pošta“ lahko rečemo: pneumatična pošta. Pošiljatve se pošiljajo po cevih. Zatoraj bi to naravno smeli imenovati tudi cevna pošta. Nemci pravijo: „Rohrpost“ ali „Pneumatische Post“ ali „Pneumatik“.

Pisalec teh vrstic je o pneumatiki sicer slišal in bral, ali o njej pravega zapopadka vendar le ni mogel dobiti, dokler ni začel z isto — poslovati, in sicer v prestolnici naše države, na Dunaju Veliko toto mesto ima samo v svojem središču okoli 30 pošt s predmetnimi in z okoličnimi pa vseh skupaj 124. Na nekaterih izmed teh pošt ima pneumatika svoje štacije ali postaje. Cevi so namreč napeljane pod površino zemlje do pošt po raznih krajih velikega mesta. Cevi imajo debelost srednje kupice, ali dva decimetra v obseču. Oni deli, ki ležijo v zemlji, so iz kovanega železa; tisti konci pa, ki so izpeljani iz zemlje skoz pod v sobo, toti deli so, pravim, neka zmes bakra ali „kufra“ in pa medi ali „mesinga“ ter se lepo svetijo vsled snažnosti in so v zvezi z dotičnimi aparati ali pripravami v izbi.

(Dalje prih.)

Smešnica 36. „Mati“, pravi gost v oštariji, „mati, pokrijte muham posebej, da mi ne

bodo silile v moje jedi!“ „Rada“, odvrne krčmarica hitro, „prav rada! Le zapovejte jim, da se vsedejo posebej“.

Razne stvari.

(Mil. knezoškof) odpeljejo se v soboto popoldne v Celje ter ostanejo, kolikor slišimo, ondi do srede.

(Duhovne vaje.) Duhovnih vaj se vdeležuje v Mariboru poleg mil. knezoškofa 67 čč. duhovnikov in vodi jih vlč. o. Andrej Hamerle, provincijal oo. redemptoristov na Dunaji.

(V Zagreb) pojde v noči 6. sept. posebni vlak iz Maribora zjutraj ob 3. uri in 50 minutah. Vožnja stane tje in nazaj v prvem razredu 8 fl. 48 kr., v drugem 6 gld. 32 kr. in v tretjem 4 gld. 22 kr. Razstava je neki lepa in poučna, vredna, da si jo ogleda, kdor le premore toliko časa in denarja.

(Voznikom) naznanja mestni magistrat Celjski, da ni dovoljeno od dne 29. avgusta do dne 1. septembra težkih voz skoz mesto voziti.

(Poučno potovanje v Brežice in na Bizeljsko) prireja dne 3. in 4. septembra t. l. kmetijska podružnica Lipniška, da udje v onih krajih samih nekaj zanesljivega izvejo o trtni uši. Potovanja udeleži se okrajni glavvar, dekana Lipniški in Lučki, ter še več gospodov posvetnega, kakor duhovnega stanú in nekaj kmetov. Odpeljejo se iz Spielfelda z jutranjim poštnim vlakom dne 3. septembra.

(Posebni vlak) gre večer v nedeljo, dne 30. avgusta iz Celja; proti Ljubljani ob 10. uri 20 minutah; proti Mariboru pa 10 minut pozneje. Oba vlaka stojita na posameznih postajah.

(Trikratna toča.) V Halozah v nedeljo, dne 23. avgusta je od ranega jutra do večera treskalo in grmelo ter trikrat zaporedoma toče nasipavalo. Tudi v Poličanah in v Ptujih so jo imeli in je na ajdi in v goricah napravila precej škode.

(Sv. birma) bode v Gornjegrajski dekaniji v teh le dnevih: Dne 6. septembra v Mozirji, 7. v Nazarji, 8. na Rečici, 9. v Gornjem gradu, 10. pri sv. Frančišku, 11. na Ljubnem, 12. v Lučah, 13. v Solčavi in bode tu ob enem posvečevanje župnijske in dne 14. septembra podružnične cerkve sv. Duha.

(Slovesni sv. misijon) dekanijske fare Lučke (škofije sekovske) počne 8. septembra. Prideta dva nemška očeta jezuita in dva slovenska od sv. Andraža. Ta misijon je pobožna ustanova. Ustanovil ga je pred dvajstimi leti občespoštovani tržan in tadanji župan Lučki g. Hartnagel.

(Zločinstvo.) V petek dne 21. avgusta je na Slatini 12letni šolar Franc Egger drugega, nekoliko starejšega, dečka z nožem zabol. Matija Colnerič, iz Št. Florijana na Boči,

je prinesel maline na Slatino prodajat. Egger gredé iz šole mu vrže šako peska v locanjo in začneta se na to prepirati. F. E. potegne v hipu svoj nož, „šiček“, ga zavilhti proti prsim M. Colnariča, katerega zadene ravno v srce tako nesrečno, da se je v malih minotah zgrudil mrtev na tla.

(Škode) po vojaških vajah pri Celji se ni treba preveč bati. Za vsakim krdelom hodil bode namreč častnik z belo zastavo (tako govori razpis c. kr. okraj. glavarstva v Celji), ki bo točno poplačeval na licu mesta vsako storjeno škodo. Kdor bi pa se ž njim ne mogel porazumeti, ta naj se v 48 urah oglasi pri svojem županu, ki bo pritožbo takoj odposlal na okraj. glavarstvo.

(Zvonik) se je podrl v Porečah ob Vrbskem jezeru v nedeljo, dne 23. avg. med službo božjo. Kakor se misli, pokopalo je eno osebo, sicer pa ni nikogar poškodovalo. Zvonik še ni bil gotov in se misli, da so nevihte, katerih je bilo v zadnjem času veliko, krive te nesreče.

(Zaprlji) so dne 13. avgusta na Ptujih hlapca Jakoba Bratuša iz Ormoža in deklo A. Lubne, ker sta obdolžena, da sta dne 6. julija požgala poslopje J. Bezjaka v Klopencih.

(Nesreča.) Franc Dojar, hlapec pri Fr. Brdniku, posestniku v Št. Janži blizo Dravberka, je samotež peljal dne 18. avgusta prazen voz navzdol, sedeč na njem; v tem pa je padel z njega ter mu je kolo zmečkalo čepinjo.

(V bogoslovje) v Mariboru so vsprejeti ti-le gg.: Blaž Brdnik iz Zreč, Jože Čede iz Griž, Florijan Grejan iz Šoštanja, Vladimir Herle iz Solčave, Franc Hlastec iz Zreč, Rud. Janežič iz Sv. Nikolaja pri Ljutomeru, Jože Kolarič iz Žusma, Ivan Kozoderc iz Noveštitfe pri Ptujih, Jože Krančič iz Rečice, K. Kumer iz Vranskega, Anton Novak iz Šoštanja, Ant. Kovačič od sv. Heme, Jakob Palir iz Zibike, Jože Pikel iz Celja, France Satler iz Negove, Anton Srabočan iz Celja, Ivan Trstenjak iz Brezja, Jože Trafenik od sv. Florijana, Jakob Zupančič iz Šmarja, Matija Kurbus iz Št. Rupertu v Slov. gor., vsi v I. leto; v drugo pa France Kovačič iz Veržeja in Alojzij Šijanec od sv. Križa na Murskem polju.

(V dijaško semenišče) v Mariboru je izmed 38 prošnjikov vsprejetih osmero in sicer v Victorinum Janez Rakuš v 6. razredu, iz Ptujih, Alojzij Potrč v 3. razredu, od sv. Urbana nad Ptujem, France Vajda, od sv. Marka nižje Ptujih, Andrej Kranj iz Št. Jurija na Ščavnici in Alojzij Kukevec od sv. Tomaža pri Veliki nedelji; v Maximilianum pa France Jamšek iz Reichenburga, France Cvetkovič iz Dobove in Andrej Lovrec iz Št. Lovrenca v slov. goricah — vsi v 2. razredu.

(Za dijaško kuhinjo na Ptujih) za šolsko leto 1890/91 so še darovali, kar se je v

zadnjem letnem poročilu po pomoti izpustilo, ti-le gg.: dr. Franjo Firbas, c. kr. notar 2 fl., dr. Mat. Schmirmaul, zdravnik 2 fl., Iv. Munda, živinozdravnik 1 fl., Anton Špindler, c. kr. zemljeknjižni vodja 3 fl., vsi v Brežicah. Ta znesek je nabral gospod Anton Špindler v Brežicah. Vsem dobrotnikom uboge šolske mladine prisrčna hvala. Bog plati!

Loterijne številke:

Trst 22. avgusta 1891	83, 10, 61, 1, 75
Line „ „	88, 36, 65, 6, 38

Služba organista in mežnarja.

je razpisana do dne 13. septembra t. l. v Svičini, pošta Pesnica. Razun dohodkov v denarji, ki so znašali v zadnjih treh letih nad 250—300 gld. na leto, dobi dohodke iz vinograde in vrta z lepim stanovanjem. Zahteva se dobro muzikalčno znanje. Služba se lahko hitro nastopi, ker je sprednik že v drugi službi.

1-2

Župnijstvo Svičinsko.

Učenec se takoj sprejme v štacuni z mešanim blagom pri trgovcu Franc Sušnik-u v Bučah (Fautsch, Post Wind.-Landsberg.) 3-3

Gasilnice

vsakovrstne velikosti in stroja, s pristopnimi ventili, najizvrstnejše delane, in velike moči za brizganje, prilične srenjam, mestom, trgom in jihovim gasilnim društvom.

Brizgalnice

na kolesih, nosljah, v putah za vrte, **Vodonosnike** razne sostave, najboljše cevi iz konopnine, gumija, za sesavanje vode ali za napeljevanje vode, dalje vretenice in tehtnice za ove cevi, kakor tudi drugo

orodje gasilcem potrebno

priporočuje po najnižji ceni proti 5letnemu poroštvu

ALBERT SAMASSA

c. k. dvorni zvonar in fabrikant strojev in gasilnega orodja

v Ljubljani.

Srenjam in gasilnim društvom dovoli se plačevanje v rokih. Podrobne cenilnice dopošilja brezplačno in franko. 4

Dunajsko zavarovalno društvo. — Dunajska zavarovalnica za življenje in dohodke.

Gradec, v decembru 1891.

Usojamo se naznanjati, da smo

svoj glavni zastop za Maribor in okolico

izročili gospodu

Karolu Kržižek

specerijski prodajalnici k „belemu zajcu“
v Graškem predmestju, Tegetthoff-ove ulice št. 9.

Prosim, da se obrnite v vseh naš zavod zadevajočih rečeh do njega.

S spoštovanjem

2-3

Generalni zastop v Gradci
G. Micori, m. p.

Zahvala in priporočba.

Ker nimam več gostilne „zur alten Bierquelle“, najtoplejšo zahvalo izrekam častitim gostom, da so me v tako obilem številu obiskovali. Ob enem pa tudi naznanjam, da sem

Jost-ovo gostilno na velikem trgu

prevzel in popolnoma renoviral in da jo bodem vodil pod imenom:

Spatzek-ova gostilna „zum Kreuzberger“

in da se bodem prizadeval, gostom z izvrstnimi jedmi po karti ali naročilu, z svežim marnim pivom, kakor tudi s pravim, dobrim štajarskim vinom ustreči.

Hiše za ptujce, z novim pohištvom, se oddajo od 1. septembra t. l. popotnikom po nizki ceni.

Prosim p. t. občinstvo, da me prav pogostoma s svojim pohodom počasti.

2-3

S spoštovanjem

V Mariboru, dne 15. avgusta 1891.

Spatzek.